

Eeuwig leven, dat door u, mijn ziel, moet worden geleid in den tijd.

Eeuwig leven niet in den vagen zin van aangeraken zijn door het eeuwige, in het bewustzijn van onvergankelijkheid.

Want daar heeft tegenwoordig ook de werelddemenschen den mond vol van.

Maar leven, werkelijk leven, dat gewonnen is op den eeuwigen dood, uit Hem, die is de Opstanding en het Leven.

Velen hebben het zich als ideaal gesteld: „eeuwig te worden in elk oogenblik“.

En zij voelden, hoe onbereikbaar dat was.

Doch uw ideaal, mijn ziel, hangt nog oneindig hooger.

Niet het neutraal-eeuwige, maar het eeuwige, dat gewekt wordt door Jezus' verriggenis, behoort zich in uw leven van iederen dag te belichamen.

Moet dat niet onbereikbaar dan onbereikbaar heeten?

Zie het aan de discipelen in de dagen tusschen Paschen en Hemelvaart.

Het besluit van Petrus „Ik ga visschen“ was voor hen het sein om zich weer te schikken in den gang van het alledaagsche leven.

En al spoedig gingen zij er geheel in op.

Toen Jezus van den oever hun vriendelijk toeriep of ze niet iets voor hem te eten hadden, gaven zij een kort antwoord.

Een enkel: „neen“.

Een verdere aanspraak b.v. „Heer“ kon er bij hen niet meer af.

Eenige uitleg, waarom zij Hem niets konden voorzetten, kon niet lijden.

Mogelijk zagen zij niet eens naar Hem op, maar bleven doorwerken.

Zij toonden zich door Zijn vraag geprikkeld.

Zij waren zóó teleurgesteld, dat zij voor Hem geen goed woord over hadden.

Zij vonden Hem lastig.

En van lastige menschen kan men zich het best ontslaan door niets of zoo weinig mogelijk tegen hen te zeggen.

Zij verkeerden zóó onder den druk van het alledaagsche leven, dat zelfs hun humeur er onder leed.

Zijn dat nu de groote Opstandingsgetuigen?

Zijn dat nu de toonbeelden van opstandingsleven?

O zeker, zij wisten niet, dat het de Heere was. Maar daarmee zijn zij niet verontschuldigd.

Als het opstandingsleven door hun ziel was vastgehouden, zou het alledaagsche leven, hoezeer het hun tegen was, hen niet kregelich kunnen maken.

Als het opstandingsleven hun alledaagsch leven beheerscht had, zouden zij elk oogenblik aan Jezus hebben gedacht en zij zouden bij het vernemen van die stem aan den oever aanstonds bij zichzelf hebben overlegd: zou dat ook de Heere kunnen zijn.

Hun ziel was op hun Heiland niet ingesteld. Dat was hun fout.

Neen, dat was hun zonde.

Hoe dikwijls bedrijft gij, o ziel, niet diezelfde zonde?

Jezus vraagt nog steeds iets van de ophengst van uw arbeid.

Sterker, Hij vraagt heel uw arbeid.

Niet enkele vischjes, maar de geheele vangst. Doch gij, gij wordt zóó door het alledaagsche leven opgeslokt, dat gij die vraag niet eens hoort, nog minder, zij het dan ook onwillevend, beantwoordt.

Gij rekent niet op Jezus aan den oever.

Des Zondags mischien een weinig.

In tijden van geestelijke hoogspanning meer.

Maar in uw alledaagsche leven niet.

Gij zijt niet voortdurend ingesteld op Christus. Daarom komt in uw alledaagsch leven uw opstandingsleven niet uit.

Daarom leidt gij eigenlijk een dubbel leven.

Een leven met Christus en een leven zonder Christus.

En uw leven zonder Christus telt helaas de meeste dagen.

Is het niet bedroevend?

Is het niet om te klagen: „Ik ellendig mensch“?

Doch met klagen zijt gij er niet.

Gij moet leeren grijpen naar het opstandingsleven in uw alledaagsch leven, in het geloof, dat gij door Christus Jezus daartoe ook gegrepen zijt.

Gij moet gedurig van uw werk op naar den anderen oever zien.

Naar de overzijde van den levensoceaan.

Naar de hemelsche kust.

Daar staat hij.

Zijn oog rust op u.

Zijn stem bereikt u: mijn kind, is er in uw arbeid ook iets voor Mij?

En gij bekennt: niets, mijn Jezus, dan wat Gij zelf er in hebt gelegd.

Binnen in u popelt het: het is de Heere!

Gij zoudt zóó uit uw werk naar Hem toe willen.

Zie, dat is opstandingsleven in het alledaagsche leven!

HEPP.

KERKELIJK LEVEN.

Rapport inzake het Vrouwenkiesrecht.

1.

De eersteling van den rapportenroost is thans binnengehaald.

Het pièce de résistance (voornaamste gerecht) zal deze wel niet uitmaken op het Synodale menu.

Toch is het zeker niet overbodig hiernaan van te voren reeds eenige aandacht te wijden.

In eerste instantie behooren dat natuurlijk onze kerkeraden en verdere kerkelijke vergaderingen te doen.

Zal evenwel deze zaak de belangstelling van al onze kerken hebben en niet alleen van onze kerkeraden, dan mag het niet nagelaten ook de gemeentelieden hierover in te lichten.

Onze pers heeft hier een taak te vervullen.

Onlangs beluisterden we een stem, welke deed hooren, dat men de kerkelijke zaken eigenlijk maar aan de kerkelijke vergaderingen moest overlaten en dat de pers er zich niet in mengen moest.

Dit gaat echter uit van een verkeerd principe. De beslissing ligt natuurlijk in handen der kerkelijke vergaderingen.

Daaraan mag niet worden getornd.

Maar men vervalt tot klerikalisme, indien men de gemeente er het liefst maar buiten wil laten.

Zal de verhouding tusschen kerkeraad en gemeente zijn, gelijk die behoort, dan behoort de laatste zoo goed mogelijk op de hoogte te worden gesteld.

Op welke manier kan dit beter geschieden dan door de pers?

Het geldt hier geen tuchtzaak, maar een kwestie, waarbij ieder geïnteresseerd is.

Zelfs al zou uit de gemeente en door de pers eens een woord van advies worden gesproken, zoo zullen de kerken wel doen hier naar te luisteren.

Het met een gebaar van „gij hebt geen recht van meespreken“ op zij te schuiven, zou niet getuigen van wijs beleid noch van een doordrenkt zijn met den Geest der Gereformeerde kerkrechtelijke beginselen.

Niets werkt zóó schadelijk, als de gemeente in den hoek der onmondigen te interneren.

Wij meenden deze opmerking even heel in het algemeen te moeten maken en niet speciaal in verband met dit rapport.

Doch wat in het algemeen geldt, geldt toch ook van dit speciale geval.

Evenals van alle speciale punten, welke op het agendum der Synode van Groningen zullen voorkomen.

Die Synode zal moeten leven in het hart van alle leden onzer kerken, zal er van haar kracht uitgaan.

Wat nu het rapport inzake het Vrouwenkiesrecht aangaat, dit is niet, gelijk met vroegere rapporten wel geschiedde, in den handel gebracht — althans, daarvan lizen we niets.

Dit laat zich alleszins begrijpen, want het zou waarschijnlijk geen groot debiet hebben.

Men kan niet beweren, dat deze kwestie in onze kerken brandend is.

Indertijd stelde de kerk van Zandvoort haar als hoogst urgent voor.

Maar de warmste verdedigers uit die kerk staan thans buiten het kerkverband.

Het is zeer de vraag of uit de huidige konstellatie onzer kerken dit punt wel aan de orde zou worden gesteld.

Hiermee spreken wij ons over het belangrijke der kwestie zelf niet uit.

Wij konstateeren alleen.

Is dan dit rapport niet op de boekenmarkt geworpen, er staat toch ook geen verbod in, zooals vroeger eenmaal is voorgekomen, dat er niets uit mag worden overgenomen.

De stok van het auteursrecht is niet achter de deur gezet.

Daarom zullen wij de vrijheid nemen er uit te citeeren, wat, naar ons oordeel, voor een goede voorlichting noodzakelijk is.

Het rapport bestaat eigenlijk uit twee deelen. Of liever: men vindt hier bijeen een rapport en een memorie.

Er bestond n.l. tusschen de leden der rapporterende commissie geen eenstemmigheid.

Het eigenlijke Rapport is ingediend door vier leden, n.l. Prof. Dr H. Bouwman, Dr T. Ferwerda, Prof. Dr H. H. Kuyper en Dr M. Meijering.

Maar het wordt op den voet gevolgd door een Memorie van Dr C. Lindeboom.

Voor ditmaal bepalen we ons tot het Rapport.

De Commissie had een dubbele opdracht.

Zij moest om het korthedshalve zoo te noemen een principieel en een praktisch onderzoek instellen.

Het principieele onderzoek liep hierover: of het toekennen van het kiesrecht aan de vrouw in de kerk naar Gods Woord geoorloofd is.

De Commissie stelde zich daarbij drie vragen: „1. Wat het Nieuwe Testament ons leert aangaande de wijze, waarop de verkiezing der ambts-

dragers in de Apostolische gemeente plaats vond; 2. welke positie de apostelen aan de vrouw toekennen in het gemeentelieven; 3. welke conclusies hieruit te trekken zijn ten opzichte van het medestemmen der vrouw bij de verkiezing.“

Als direkte gegevens uit het Nieuwe Testament komen volgens de Deputaten alleen in aanmerking Hand. 1:15—26 en Hand. 6:1—6. Zij zijn van oordeel, dat er „moeilijk twijfel over (kan) bestaan, dat de vrouwen aan deze verkiezing niet hebben meegewerkt“. Zij gronden dit voor een deel hierop, dat de beste handschriften in Hand. 1:15 de lezing broeders in plaats van discipelen hebben. Daaruit zou dan volgen, dat de Apostelen voor de verkiezing van een nieuwen Apostel, alleen de mannen hebben samgeroepen. Doch ook, indien men de lezing „discipelen“ zou handhaven, zou uit de aanspraak van Petrus in vers 16: „Mannen broeders, bliken, dat alleen de mannen aan dit verkiezingswerk hebben deelgenomen. Hetzelfde geldt dan van Hand. 6. Immers zegt Petrus in vers 3: „Ziet dan om, gij broeders, naar zeven mannen uit u“. Dat in de aanspraak „broeders“ of „Mannen broeders“ de „zusters“ zouden zijn inbegrepen, ontkennen de Deputaten. Dit zou wel het geval zijn in de brieven, maar niet in deze historische verhalen. Voor een en ander beroepen zij zich op Zalm.

Dit achten de Deputaten ook geheel in overeenstemming met de positie, welke de Apostelen aan de vrouw in het gemeentelieven toekennen. Wel is er blijkens Gal. 3:28 geen onderscheid tusschen man en vrouw wat het deelhebben aan de heilsgoederen van Christus betreft. Maar verder gaat de gelijkheid niet. Paulus heeft juist den strijd aangebonden tegen de emancipatiezucht van die dagen, krachtens scheppingsorde is de man het hoofd der vrouw (1 Cor. 11:3, 9) en deze scheppingsorde is door Christus' komst niet te niet gedaan. Niet alleen behooren de getrouwde vrouwen aan haar eigen mannen onderdanig te zijn (Ef. 5:22; Col. 3:18; Titus 2:5 en 1 Petrus 3:1) „maar uit deze scheppingsorde vloei ook voort, dat de vrouw in het algemeen, zelfs afgedacht van haar gehuwden staat, niet over den man heerschen mag, of als gelijke zich naast hem plaatsen, maar een ondergeschikte positie moet innemen“. In de samenkomsten der gemeente mocht de vrouw den sluier, een teeken, dat ze onder de macht van den man stond, niet afleggen (1 Cor. 11:10), niet profeteeren of publiek vragen stellen, maar ze moest zwijgen (1 Cor. 14:34). In 1 Tim. 2:11—14 wordt het geven van onderricht aan de vrouw verboden, „omdat het de meerderheid onderstelt van hem, die het onderwijs geeft over hem, die het ontvangt. Het werk van de vrouw is dat der dienende liefde“. „In dat opzicht kan nog veel meer worden gedaan om deze roeping der vrouw tot rijker ontplooiing te brengen in ons kerkelijk leven, niet alleen op het terrein der barmhartigheid, maar ook op dat van Zondagsschool, evangelisatie-arbeid enz.“ Evenwel mag daarbij nooit uit het oog verloren, dat zij dezen arbeid alleen mag verrichten als hulp van den man. Dat nu kan van het deelnemen der vrouw aan de verkiezing niet gezegd. Daardoor zou ze naast den man als zijn gelijke optreden. Zelfs zou zij over hem kunnen heerschen. Daarvoor wordt gewezen op Zwitserland. „In Zwitserland, waar in verschillende kerken het vrouwenstemrecht is ingevoerd, is dit reeds gebleken; bij de stemming bleven de mannen thuis en kwamen de vrouwen in grooten getale op; de beslissing bij de beroeping van een predikant en de verkiezing der kerkeradsleden werd aldus door de vrouwen gegeven.“

Uit dit alles trekken Deputaten dan de conclusie:

„Nu is het zeker waar, dat een uitdrukkelijk verbod aan de vrouw om mede te stemmen in de Heilige Schrift niet gevonden wordt, zooals dit wel geschiedt ten opzichte van het leeren en regereen, maar al kan daarom niet gezegd worden, dat het verlenen van het stemrecht aan de vrouw met een stellige nitspraak van Gods Woord in strijd is, toch meenen deputaten als conclusie van hun onderzoek naar wat de Heilige Schrift ons leert wel te mogen uitspreken:

1. dat van een Goddelijk recht of roeping der vrouw om aan de verkiezing deel te nemen uit de Heilige Schrift niets blijkt;

2. dat, voorzover de Heilige Schrift ons mededeelingen geeft aangaande de medewerking der gemeentelieden bij de verkiezing der ambtsdragers, blijkt, dat de Apostelen daartoe alleen de mannen hebben opgeroepen;

3. dat de aanwijzingen, die de Heilige Schrift ons geeft aangaande de plaats en de taak der vrouw in het midden der gemeente, en waarbij door den Apostel zoo sterk de nadruk wordt gelegd op de orde, bij de schepping ingesteld voor de verhouding van man en vrouw, eer pleiten tegen dan voor het toekennen van het stemrecht aan de vrouw, omdat de vrouw daarbij als gelijke van den man optreedt en haar stem zelfs de beslissing zou kunnen geven;

4. dat deputaten daarom oordeelen, dat onze Gereformeerde Kerken den veiligsten weg hebben gekozen, door zich te houden aan het voorbeeld door de Apostelen bij de verkiezing der ambtsdragers gegeven en het stemrecht alleen aan de mannen toe te kennen.“

Daarmee hebben dan Deputaten aan het eerste, het principieele deel van hun opdracht voldaan.

Nu komen zij tot het meer praktische deel.

waarbij te
het kiesre
baud me
schelijk
stand d
Het lijk
antwoord

„Te m
rechtig
standig
vrouwe
zelfs no
leend. Z
de taak
onderz
standi
vrouwe
of uits
thans, e
stroomin
noemt, t
zoo wel
kerkelijk
treden e
onzen tij
Gods Wo
man en v
nantie, d
taten alle
de misst
vrouw on
haar toek
niet alle
veroorde
sluiten vo
len, waar
heeft de k
den schijn
algemeen
of aan de
mag niet
zulke onhe
niedrige
kiesrecht
zouden de
maken, di
zou word
Woord ing
dit aan. A
op zich ze
geen Godd
tel het afle
wen beslis
deze eman
wel reeds
is, dien m
ging, bew
recht in
vrouw, eve
baar zijn.
uitdrukke
geschreven
zelf nog n
beginnel, i
Christus n
kerk heeft
voor de vro
wel, dat d
kiesrecht i
verkiezba
toch heeft
op een w
Hier geldt
gen ons ge
len en zelf
wanneer ge
ders op ee
Cor. 10:2
oordeel z
tijdsomsta
onchristelij
het vrouwe
Hietgeve
wel gedaan
kiesrecht
geestel
juist, dan
pen zijn, d
ten medest
en daarmee
geestelijken
dat de vro
gelegd dan
trouwer va
taten daan
uitspreken
zichtig wez
volkerker
waar de gi
en de man
nig bekom
kelijke stem
al bij de ve
al zou de
verkeeren.
rechtvaard
gelden v
waarheid v
van Gods
juist, dat d
harte wor
man, dan z
den afgele
predikant
toebefrouw
kunnen wo
hebben de
en van dez
ook niet uit
Catechismu
van God en
wijzer moel

plaats vond-
n de vrouw

ken zijn ten
vrouw bij de

re Testament
aanmerking
Zij zijn van
aan bestaan,
niet hebben
deel hierop.
15 de lezing
len hebben
elen voor de
alleen de
ook, indien
dhaven, zoo
ers 16: Man-
de mannen
enomen. Het-
zegt Petrus
naar zeven
„broeders“
zouden zijn
Dit zou wel
niet in deze
der beroepen

l in overeen-
postelen aan
nnen. Wel is
eid tusschen
aan de heils-
verder gaat
an strijd aan-
an die dagen,
het hoofd der
heppingsorde
gedaan. Niet
en aan haar
5:22; Col.
naar uit deze
de vrouw in
ar gehuwden
mag, of als
een onder-
de samen-
van den man
niet profeta-
ze moest
13-14 wordt
w verboden,
st van hem,
het ontvangt.
dien en de
meer worden
ot rijker ont-
c leven, niet
igheid, maar
alsatie-arbeid
het oog ver-
ag verrichten
kan van het
g niet gezegd.
s zijn gelijke
en heerschen.
uid. „In Zwi-
en het vrou-
ds gebreken
is en kwamen
de beslissing
en de ver-
ldus door de

de conclusie:
ukkelijk verbod
in de Heilige
wel geschiedt
maar al kan
leenen van het
uitspraak van
deputaten als
wat de Heilige
en:
ping der vrouw
uit de Heilige

t ons medede-
der gemeente-
a, blijkt, dat de
hebben opge-
ige Schrift ons
a k der vrouw
arbij door den
gd op de orde
ding van man
et het toekennen
de vrouw daar-
haar stem zelfs

dat onze Gere-
hebben gekozen
loor de Aposte-
gegeven en het
kennen“.

in het eerste,
opdracht vol-

tische deel.

waarbij het hierover gaat: of het toekennen van
het kiesrecht aan de vrouw in de kerk in ver-
band met de tijdsomstandigheden wen-
schelijk en voor den geestelijken wel-
stand der kerken bevorderlijk is.

Het lijkt ons het best Deputaten daarop zelf het
antwoord te laten geven:

„Te meer nog meenen deputaten tot dit advies ge-
rechtigd te zijn, omdat naar hun oordeel de tijdsom-
standigheden, waarin we leven, de invoering van het
vrouwenkiesrecht in de kerk niet wenschelijk maken,
zelfs nog afgezien van de bezwaren aan de Schrift ont-
leend. Ze komen daarmede toe aan het tweede deel van
de taak, door de Synode hun opgedragen, n.l. om te
onderzoeken in hoeverre die tijdsom-
standigheden de invoering van het
vrouwenkiesrecht wenschelijk maken
of niet. Het kan kwalijk ontkend worden, dat ook
thans, evenals in de dagen der Apostelen, een sterke
strooming ontstaat is om de vrouw, gelijk men het
noemt, te „emancipeeren“, d. w. z. haar op elk terrein,
zowel voor het staatkundig en burgerlijk als voor het
kerkelijk leven, als gelijke van den man te laten op-
treden en dat deze algemeene geestesstrooming van
onzen tijd niet alleen geen rekening houdt met hetgeen
Gods Woord ons leert aangaande de verhouding van
man en vrouw, maar zelfs bewust zich tegen de ordi-
nantie, door God gesteld, keert. En al ontkennen depu-
taten allerminst, dat door deze beweging ook bestaan-
de misstanden zijn weggenomen, waardoor aan de
vrouw onrecht was aangedaan, en de eerepositie, die
haar toekomt, beter tot haar recht is gekomen, zoodat
niet alles wat uit deze beweging is voortgekomen, te
veroordeelen zou zijn, toch mag dit het oog niet doen
sluiten voor de verkeerde en onchristelijke beginse-
len, waarvan deze beweging uitgaat. In zulk een tijd nu
heeft de kerk wel zeer voorzichtig te wezen, dat zij zelfs
den schijn niet op zich laadt, alsof zij door zulk een
algemeene geestesstrooming zich zou laten medeslepen
of aan den tijdgeest een offer zou willen brengen. Ze
mag niet door haar voorbeeld er toe medewerken, dat
zulke onheilge beginzelen onder ons volk zouden bin-
nendringen of veld winnen. Zelfs al zou het vrouwen-
kiesrecht op zich zelf niet ongeoorloofd wezen, dan
zouden de tijdsomstandigheden het nog niet raadzaam
maken, dit thans in te voeren, omdat daardoor voedsel
zou worden gegeven aan een beweging, die tegen Gods
Woord ingaat. Het voorbeeld van den Apostel zelf wijst
dit aan. Al is het dragen van een sluier door de vrouw
op zich zelf een middelmatige zaak, waaromtrent we
geen Goddelijk voorschrift hebben, toch keurt de Apo-
stel het afleggen van den sluier in de Corinthische vrou-
wen beslist af, omdat ze daardoor den schijn gaven met
deze emancipatiebeweging mee te gaan. Bovendien is
wel reeds zeer duidelijk gebleken, hoe gevaarlijk de weg
is, dien men, toegevend aan deze emancipatiebewe-
ging, bewandelt. Niet tevreden met het vrouwenkies-
recht in de gemeente, eischt men thans ook, dat de
vrouw, evengoed als de man, tot het ambt moet verkies-
baar zijn. Dat de Apostel Paulus in 1 Tim. 2: 12 zulks
uitdrukkelijk verboden zou, wordt of ontkend, of toe-
geschreven aan de achterlijkheid van den Apostel, die
zelf nog niet inszag, wat de consequentie was van het
beginzel, in Gal. 3: 28 door hem geproclameerd, dat in
Christus noch man noch vrouw is. In meer dan éne
kerk heeft men het ambt, zelfs het ambt van predikant,
voor de vrouw opengesteld. En al weten deputaten zeer
wel, dat degenen, die in ons midden voor het vrouwen-
kiesrecht ijveren, deze consequentie ten opzichte van de
verkiezbaarheid der vrouw tot het ambt, niet trekken,
toch heeft de kerk wel toe te zien, dat ze geen stap zet
op een weg, die tot zulke consequenties kan voeren.
Hier geldt het woord des Apostels, dat al zijn alle din-
gen ons geoorloofd, alle dingen daarom nog niet stich-
ten en zelfs het geoorloofde dient nagelaten te worden,
wanneer gevaar zou ontstaan, dat daardoor onze broe-
ders op een zondigen weg zouden worden gevoerd (1
Cor. 10: 23-33). Het is daarom, dat deputaten van
oordeel zijn, dat in verband met de tegenwoordige
tijdsomstandigheden, inzonderheid met het oog op de
onchristelijke emancipatiebeweging, de invoering van
het vrouwenkiesrecht niet wenschelijk is.

Hiertegen kan niet worden aangevoerd, gelijk men
wel gedaan heeft, dat de invoering van het vrouwen-
kiesrecht bevorderlijk zou wezen aan den
geestelijken welstand der kerk. Ware dit
juist, dan zou het reeds op zich zelf kwalijk te begri-
pen zijn, dat de Apostelen de vrouwen niet hebben la-
ten medestemen bij de verkiezing der ambtsdragers
en daarmede iets verzuimd zouden hebben wat voor den
geestelijken bloei der gemeente van zooveel belang was.
Dat de vrouw in het algemeen meer religieus is aan-
geleid dan de man, dat ze kerkelijk meer meeleeft en
trouwer vasthoudt aan de waarheid Gods, willen depu-
taten daarmede niet ontkennen, al moet men met het
uitspreken van zulk een algemeen oordeel toch voor-
zichtig wezen. Zelfs kan worden toegestemd, dat in de
volkskerken, waarin alle tucht op de leer ontbreekt,
waar de groote massa van Gods Woord is afgeweken
en de mannen om het kerkelijk leven zich al zeer we-
nig bekommeren, het toelaten van de vrouw tot de ker-
kelijke stembus een invloed ten goede kan hebben, voor-
al bij de verkiezing van een dienaar des Woords. Maar
al zou de droeve toestand, waarin deze volkskerken
verkeeren, het aanwenden van zulk een hulpmiddel
rechtvaardigen, daaruit volgt nog niet, dat dit ook zou
zullen voor de kerken, waarin aan de belijdenis der
waarheid wordt vastgehouden en naar de ordianlien
van Gods Woord wordt geleefd. Bovendien, ware het
juist, dat de geestelijke welstand der gemeente beter ter-
harte wordt genomen door de vrouw dan door den
man, dan zou daartuit met evenveel recht kunnen wor-
den afgeleid, dat dan ook aan de vrouw het ambt van
predikant en de regering der kerk moeten worden
toebetrouwd. Hetzelfde motief zou evenzeer daarvoor
kunnen worden aangevoerd. Christus en de Apostelen
hebben de leiding der kerk aan de mannen opgedragen
en van dezen regel behoort de kerk niet af te wijken,
ook niet uit utiliteitsargumenten, omdat we, zooals onze
Catechismus zoo terecht zegt, in alles wat den dienst
van God en wat de inrichting zijner kerk betreft, niet
wazer moeten willen zijn dan God ons in Zijn Woord

geopenbaard heeft. De geestelijke invloed, dien de
vrouw kan uitoefenen op het leven der kerk, wordt
daarmede door Deputaten niet onderschat: die invloed
is zelfs een der machtigste factoren om het religieuze
leven hoog te houden. Maar deze invloed heeft de
vrouw uit te oefenen op het haar aangewezen terrein:
het is de invloed, dien de vrouw hebben kan, zooals de
Apostel Petrus zegt, door haren kuischen wandel in
vrees, opdat zoo eenige mannen den Woorden onge-
hoorzaam zijn, zij door den wandel der vrouwen mogen
gewonnen worden zonder woord (1 Petrus 3: 1, 2); het
is niet minder de invloed, die van haar kan uitgaan
door een godvruchtige opvoeding aan haar kinderen te
geven, zooals de Apostel Paulus Timotheüs wijst op het
ongeweinsde geloof, dat eerst gewoond heeft in zijne
grootmoeder Lois, daarna in zijne moeder Eunice en
door hare opvoeding ook woonde in Timotheüs (2 Tim.
1: 5). Hier ligt het terrein, waarop de vrouw mede
werkzaam kan zijn om den geestelijken welstand der
kerk te bevorderen, maar niet door bij de verkiezing
der ambtsdragers als gelijke naast den man op te tre-
den en mede door haar stem te willen beslissen in
welke richting de gemeente zal geleid worden. De ern-
stige vermaning van den Apostel Petrus, aan de vrouw
om dezen invloed te gebruiken zonder woord, d. w. z.
zonder daarbij als leeraressen te willen optreden en
een soort heerschappij over den man te willen uit-
oefenen, bevat wel een fingerwizing, die ook voor dit
vraagstuk geldt“.

Het rapport besluit met de volgende conclusies:

„Deputaten meenen hiermede aan de hun gestelde
opdracht te hebben voldaan. Ze oordeelen, dat de in-
voering van het vrouwenkiesrecht in onze kerken niet
raadzaam is; 1e. omdat de gegevens, die de Heilige
Schrift ons biedt eer tegen dan voor de toekenning van
het kiesrecht aan de vrouw pleiten en in elk geval van
een recht der vrouw om mede te stemmen op grond
van Gods Woord geen sprake kan wezen; 2e. dat de in-
voering van dit vrouwenstemrecht onder de tegenwoor-
dige tijdsomstandigheden niet zonder gevaar zou wezen
met het oog op de onchristelijke emancipatiebeweging,
die zich tegen de ordiantie Gods keert; en 3e. dat de
geestelijke invloed, dien de vrouw heeft uit te oefenen
voor den welstand der kerk, naar hetgeen de Heilige
Schrift ons leert, door geheel andere middelen moet
worden uitgeoefend“.

Allen zullen het er wel over eens zijn, dat De-
putaten hierin een doorwrocht stuk werk hebben
geleverd.

De haar in de kerk.

Ten vervolge op onze artikelen over „onze be-
grafenissen“, willen we thans de vraag onder de
oogen zien, of het geen bezwaar oplevert de lijkaar
in de kerk te brengen.

In de Gereformeerde Kerken in Amerika is dit
regel.

Bij ons geschiedt dat slechts bij uitzondering.

Voorzover ons bekend is alleen, wanneer een
Dienaar des Woords wordt uitgedragen.

En dan nog niet altijd.

Wat hierbij het eerst moet onderzocht is dit:
heeft men in zulke gevallen met „lijkdiensten“ te
doen? Wordt zulk saamkomen in de kerk als een
saamenkomst der gemeente beschouwd? Heeft er
een bediening des Woords bij plaats en wordt de
zegen der gemeente opgelegd?

Zoo ja, dan dient dit op grond van onze Kerken-
orde zoo beslist mogelijk te worden veroordeeld.

Maar, alweer bij ons weten, is daarvan geen
sprake.

Men houdt in de kerk eenvoudig toespraken en
zingt eenige psalmen.

Den laatste keer, dat wij dit bijwoonden, was
bij de begrafenis van wijlen Dr. de Moor.

Dit leek in niets op een lijkdienst.

Wanneer de baar op die wijze in de kerk wordt
gebracht, mag dit op zichzelf niet als ongeoorloofd
worden beschouwd.

Ja, er valt zelfs veel voor te zeggen.

Indertijd waren wij ook bij de begrafenis van
Prof. Bavinck tegenwoordig. Fel brandde de zon.
Een ondraaglijke lucht steeg er uit het graf, dat
men geopend had, op. Het was schier niet om
uit te houden. Was de baar toen in de kerk ge-
bracht, hetzij in de wijkkerk van den overledene,
hetzij in de kerk van Watergraafmeer, welke het
dichtst bij de Oosterbegraafplaats is, dan zou dit
zeker den ernst en de stichting ten goede zijn
gekomen.

Ook zal ieder zich wel begrafenissen herinneren,
waarbij windvlaag of sneeuwstorm zowel het spre-
ken als het hooren op onze gewoonlijk vlakke kerk-
hoven schier onmogelijk maakten.

Ons klimaat is nu eenmaal van dien aard, dat
het bijwoonen van begrafenissen op het kerkhof
het spotten met eigen gezondheid, vooral voor oude
en zwakke personen, nabijkomt.

En op niet zooveel kerkhoven bevindt zich een
geschikt gebouw, waar de toespraken kunnen wor-
den gehouden.

Als er nog één is, is het meestal een niet zeer
ruime hal, die slechts een klein publiek kan be-
vatten, terwijl juist bij de begrafenissen van Dien-
aren des Woords de toeloop enorm pleegt te zijn.
Dit moet een leentie worden genoemd.

Was er op onze groote-stads-kerkhoven een lo-
kaal, dat een goede duizend menschen kon bergen,
dan zouden wij daarnaar onvoorwaardelijk de voor-
keur geven boven een kerk.

Trouwens, het zou aanbeveling verdienen, dat
bij alle begrafenissen, ook waarbij niet zulk een
tatrijk publiek is, de toespraken in een besloten
ruimte op het kerkhof werden gehouden.

De sprekers kunnen zich daar beter verstaanbaar
maken.

Men voorkomt dat hinderlijke dringen en zich ver-
dringen en loopen over de naastliggende graven.
Dit doet altijd onaangenaam aan.

Niet, dat wij de kerkhoven beschouwen als heil-
lige grond.

Maar toch, de gedachte, dat het gebeente daar
rust tot den dag der opstanding, dat de graven
eens zullen worden geopend op het geroep van
den Archangel, legt toch beslag op ons.

Wie piëteit heeft ook voor het stoffelijk overschot
van onze dooden, stuit dat kerkhofgedrang, waarbij
vrouwen en kinderen soms moeten zorgen niet
onder den voet te worden gelopen, tegen de borst.

Evenwel wat wij wenschen is er nog niet.

En bij gebrek aan een goed gebouw, zal men
zich bij de begrafenissen van Dienaren des Woords,
wel met een kerk moeten behelpen.

Natuurlijk ligt het in den aard der zaak, dat in-
dien de baar in de kerk is geweest en door woord
en lijd Gode de roem is toegebracht, er niet meer
op het kerkhof behoort te worden gesproken dan
hoogstens een woord van dank voor de betoonde
belangstelling.

Op het kerkhof de toespraken voort te zetten,
misl allen zin.

Dan vervalt men in overdrijving.

En overdrijving schaaft altijd en overal, maar
inzonderheid daar, waar men staat tegenover de
majesteit van den Dood en de Oppermajesteit van
Hem, die het Leven is.

Er bestaat in dit opzicht voorzeker wel reden
om toe te zien, dat onder ons geen gewoonten
zich inburgeren, die aan den eenvoud, welke ons
bij het teraardebestellen van onze lieve dooden
past, afbreuk doen.

Het is geen wonder, dat zieken, die hun einde
voelen naderen, voor de overdrijving, waaraan men
zich licht bij hun begrafenissen zal schuldig maken,
terugschrikken en daarom bepalen, dat er in het
geheel geen toespraak mag worden gehouden.

Onze begrafenissen-gewoonten dienen zoo te wor-
den, dat men op zijn sterfbed zich hierover niet
behoeft te ontrusten en vredig het hoofd kan neder-
leggen in het vertrouwen, dat zij die achterblijven
zich als goede christenen zullen gedragen.

HEPP.

De Geref. Studentenbeweging.

III.

(Perspectieven).

Wie uit de niet altijd even gemakkelijk te rubri-
ceeren gegevens omtrent de geboorte en de eerste
jaren der G. S. B. zich een indruk vormen wil,
en dan daarvan in woorden iets zou willen weer-
geven, zal misschien het mij toegeven, dat in twee
zinnen die jeugdgeschiedenis zich laat samenvatten:

- a. Er zijn veel perspectieven.
- b. Er zijn vooral perspectieven.

Laat ons zien, „wat hiervan zij“.

In de eerste plaats, zeg ik: de jeugdijaren van
de G. S. B. hadden perspectief genoeg.

Reeds de naam wees in de richting van een
richting. Gereformeerde Studenten-beweging
heette wat men had opgericht. „Beweging“, zoo
zegt de heer W. A. v. d. Velden, als hij het 8e
congres opent, „het is de fiere naam, dien onze
gemeenschap draagt“. En wel schijnt de door hem
zelf gegeven exegese mij in zooverre tegen te spre-
ken. Schijnbaar toch wordt het introspectieve min-
stens even sterk als het zoeken naar perspectieven
door hem naar voren gebracht wordt; immers, er
is in het openingswoord van dit 8e congres sprake
van „den drang tot het kennen der werkelijkheid“,
een onderwerp, dat trouwens herhaaldelijk aange-
sneeden wordt. Maar het zoeken van een per-
spectief komt toch weer dadelijk om den hoek
gluren; want: de werkelijkheid, die men wil leeren
kennen, is „niet maar als iets gegevens, maar als
iets, dat veroverd moet worden“ voorgesteld. „Het
zoeken van den zin der dingen drijft ons voort, het
laat ons geen rust“. In hetzelfde verband wordt
dan ook verwezen naar Paulus' woord: „ik jaag
er naar“. Wie het verband van dit paulinisch woord
nagaat, ziet heel duidelijk, dat Paulus hier een
„doel-stelling“ verkondigt; en ze is van hem; hij
„achtervolgt“ dat doel. En in dien zin is
door den redenaar, die het congres opende, Paulus'
woord wel overgenomen. Een dankbaar artikel van
Ds H. S. Bouma, die het congres bijwoonde, en
wiens terugblik-artikel (vraag voor het woord ex-
cuss) zoowel door „De Heraut“ als door „Fraterni-
tas“ (het studentenblad) werd overgenomen, be-
wijst, dat ook bij dezen toon beluisterd heeft. Hem
bleek ook in Lunteren het ideaal onder de stu-
denten levend van „het ruige leven, van een die
op een sterk schip met een goed kompas vaart
op de diepe zeeën van de kennis van God en
Zijnen Zoon Jezus Christus“. „Ick hou koers“. In
elk geval: ik ga naar een nieuwe toekomst, een
verwijderd doel.

Voorts wijst ook de doelstelling zelf, gelijk ze in
woorden haar idealen aankondigt, op het zoe-
ken van verwijderde horisonten. Niet zoozeer wat
men had, als wel, wat te veroveren zou zijn.
hield de geesten gespannen. Minder de veilig-
stelling van het bezit tegen mot en roest en door-